

HVA FATTIGDOM VIL SI I NEPAL

Klara Svalheim dro høsten 2022 til Nepal for å bo der i seks måneder. Før hun dro til Nepal tenkte hun på fattigdom som hovedsakelig en materiell ting. I Nepal lever de aller fleste med en helt annen materiell standard enn det vi gjør i Norge. De har mindre. Etter at Klara hadde bodd som nepaler på landsbygda i Nawalparasi i Terai-regionen i et halvt år, skjønte hun at det ikke var dette som var problemet. Å spise ris og linser hver dag, dyrke maten sin selv, tilberede maten ute på flamme, vaske klær for hånd og dusje i kaldt vann - det var ikke et problem i seg selv. Det var bare en annen levemåte. Den kom av svakere økonomisk standard, ja, men den ga et like godt grunnlag for å leve et meningsfylt liv.

«De fleste på landsbygda i Nepal lever med noenlunde lik materiell standard, men det er muligheten til å skåne seg for samfunnsproblemene som skiller fattig fra rik. Noen av disse samfunnsproblemene kan heldigvis ha ganske overkommelige løsninger.»

Det som virkelig var problemet, var de sosiale forholdene som oppstår ved fattigdom. Når man er nødt til å gifte vekk den 16 år gamle dattera si, eller sende den 14 år gamle sønnen sin på en mursteinsfabrikk. Det er dette som er ekte fattigdom på landsbygda i Nepal. De fleste i Nepal lever med noenlunde lik materiell standard - forskjellene finnes der, ja - noen har malt hus, noen har ikke, noen har bøffel, noen har ikke. Men fattig eller rik, så lever de fleste en ganske lik hverdag. Det er altså muligheten til å skåne seg for samfunnsproblemer som mest av alt skiller fattig fra rik. Derfor ser jeg ikke lenger på fattigdom som materiell, men som sosial, nå etter at jeg er tilbake fra Nepal.

KRISER GJØR SÅRBARE MER SÅRBARE

Da koronakrisa inntraff, fikk det store konsekvenser for familiene i Nepal. Over en fjerdedel av befolkninga mista jobbene sine. Mange av mennene som jobba i utlandet måtte dra hjem uten å kunne fortsette å forsørge familiene sine. Det hadde mye å si når nesten 23% av landets bruttonasjonalprodukt kommer fra hjemsendte penger (the Global Economy, 2021). Siden all transport stoppa opp, ble det også vanskelig å selge grønnsaker og frukt. Derfor ble mulighetene for inntektskilder utenom jordbruket borte for de fleste under pandemien. Dette gjorde at 3 av 10 familier fikk redusert inntekt, mens 1 av 10 familier mista levebrødet sitt under koronakrisa. (Strømme Foundation Nepal, 2020).

En familie Klara fikk et veldig nært forhold til mens hun bodde i Nawalparasi har fortalt om hvordan situasjonen deres var under koronakrisa. Skolen var stengt i to år i strekk, og det var vanskelig å fortsette utdanninga si hjemme, for det fantes ikke internettforbindelse eller PC. Faren i familien mista jobben sin. Alle i familien jobba på jordene og levde for det meste bare av det de høsta der. Siden de ikke har så stor eiendom pleier de til vanlig å kjøpe grønnsaker på den andre siden av grensa til India hvor det er billigere, men under korona var grensa stengt. Derfor endte de opp med å kun spise ris og linser til hvert måltid. *“Det var vanskelig å overleve og klare seg gjennom hverdagen”,* forklarer dattera i familien. *“Men det var mange i Nepal som opplevde det samme”.*

Mora i familien på potetåkeren, med sennepsåkrene i bakgrunnen. Det dyrkes spesielt mye sennep i Terai, lavlandet på grensa til India. Sennepen blir brukt til å lage olje.

Familien hadde ikke noen sparepenger under pandemien, men et lån fra den eldste datteras bryllup. De som hadde sparepenger i Nepal brukte de opp i krisesituasjonen. Noen tok lån med høy rente, noen avsluttet investeringene sine, og noen solgte geitene og bøflene sine. Den økte fattigdommen som oppstod under korona fikk dermed langvarige virkninger. De verste konsekvensene var likevel de sosiale utfordringene som fulgte. Med økt fattigdom økte desperasjonen og mangelen på utveier, mens sikkerhetsnettet i samfunnet, skolene og kommunene forsvant. Dette gjorde pandemien og tiden etter til en grobunn for problemer som vold, dårlige arbeidsforhold, barnearbeid og barneekteskap. Andelen av de som hadde minst økte under pandemien, og det fikk store sosiale konsekvenser.

MURSTEINSFABRIKK - EN FELLE FOR DE SÅRBARE

En av de siste utveiene for de som har minst er mursteinsfabrikkene. Der Klara bodde på slettelandskapet i Terai var det mange av disse. Jeg kunne se de høye pipene på lang avstand - de var en naturlig del av landskapet. Hva som skjedde der visste jeg ikke før jeg, ganske tilfeldig, dumpa innom en av dem en dag. Jeg var ikke forberedt på det som møtte meg. Det så ut som et månelandskap av rød sand og leire. Noen gikk og traska i leira, noen forma murstein av leira, noen bar mursteinene på hodet, noen sto og mata den store ovnen til brenning av mursteinene. En

brennende sol over og en svær ild under, hele dagen. Og midt blant alt dette bodde det barnefamilier. Et forferdelig sted å vokse opp.

Et månelandskap av jord, leire og murstein. En av arbeiderne trår i leira for å gjøre den klar til å formes.

Klara traff en gammel mann på mursteinsfabrikken. Han bar lass med rød sand. 25 kilo på hodet opp en vaklevoren landgang hele dagen. Det hadde han gjort i 35 år - halve livet hans - han var 70. Mannen jobba åtte timer om dagen, syv dager i uka, for 900 rupees per dag. Det tilsvarer omtrent 73 norske kroner. Han hadde en familie på ni som han forsørget, ingen andre enn han i familien hadde arbeid. Siden han bodde og jobba på fabrikken, fikk han bare sett familien sin en gang i måneden. Han visste ikke når han kunne holde opp å jobbe. I Norge ville han vært forbi pensjonsalderen. Han hadde helseplager fra alt støvet, og smerter i kroppen fra all bæringa.

Den gamle mannen og kollegene hans bærer kurver med sand på hodet opp landgangen åtte timer hver dag for å forsørge familiene sine.

NÅR BARN BLIR INVOLVERT

Det var mange som han, som jobba og bodde på det uhyggelige stedet. Også barn. Klara så dem løpe rundt blant leira og støvet. De hadde ikke mulighet til å gå på skolen og kunne derfor ikke lese. Det ville nok mest sannsynlig hindre dem fra å få en bedre jobb enn foreldrene i framtida. Kanskje ville de også ende opp på mursteinsfabrikken, tilbringe hele livet sitt der. Noen av barna jobba allerede. Klara så unge gutter i 10 - 12-årsalderen stå og telle polletter etter hvor mange murstein de hadde klart å lage i løpet av dagen. De fikk 1,3 rupees per murstein. Mursteinene ble solgt for 15 rupees hver.

En mor steller i stand middag utenfor huset til henne selv og familien. Mange av familiene til de arbeidende bor her, i små ettromshus.

Barnearbeid oppstår lett i fattigdom. Barn er den mest tilgjengelige arbeidskraften en familie har i Nepal. Det er ikke rart at den økte fattigdommen førte til økt barnearbeid i hjemmene under pandemien, og utenfor hjemmene da pandemien var over. Når det er krise kan foreldre bli nødt til å sende barna sine vekk for å jobbe og tjene penger til familiene sine. Eller så kan de bli nødt til å etterlate dem hjemme for å jobbe selv, mens barna blir igjen og passer på jorder, hus og søsken. Begge alternativene etterlater barna i en veldig sårbar situasjon hvor de kan bli utnyttet i jobber under dårlige forhold og i verste fall bli offer for menneskehandel. Under jordskjelvet i 2015 ledet den økte fattigdommen og den minskede sosiale sikkerheten i samfunnsstrukturene til en oppgang i menneskehandel. Koronakrisa kan ha hatt de samme konsekvensene. (Strømme Foundation Nepal, 2020).

TÅRER PÅ BRYLLUPSDAGEN

En annen konsekvens av fattigdommen er barneekteskap. I Nepal er det rett og slett sånn at jo før man gifter vekk dattera si, jo billigere er det. Dette skyldes dowry-systemet. Det er en lang tradisjon i det nepalske samfunnet hvor brudens familie må betale en sum penger - dowry - til brudgommens familie når de inngår ekteskap. Ideen med dowry er at det skal erstatte alle pengene foreldrene har investert i sønnen sin gjennom livet hans. Det betyr også at jo eldre

mannen er og jo mer utdanning han har - jo dyrere blir det. Jo eldre dattera er, jo eldre må mannen til dattera være, og jo mer må familien til dattera betale i dowry. Det tjener heller ikke nødvendigvis familien til en datter å ha henne boende hjemme lenge. Ho blir enda en person å forsørge, uten at ho bidrar økonomisk. Mange tenker at kvinner skal giftes vekk og forlate familien på et tidspunkt uansett, så det er like greit at det skjer før heller enn siden

Det er likevel viktig å huske på at ekteskap er helt annerledes i Nepal enn i Norge. Det er en livsendrende opplevelse, spesielt for bruden. Jentene i Nepal vokser opp og oppholder seg i et hjem i en familie helt fram til de gifter seg. Der har de alle minner, relasjoner, erfaringer, alle sikkerhetsventiler, alt kjent. Når jenta gifter seg drar ho fra familien sin og blir en del av mannens familie og mannens hjem, for resten av livet. Derfor er det alltid tårer hos bruden og familien på bryllupsdagen, uansett om det er barneekteskap eller ikke. Når man forstår dette forstår man også at barneekteskap sjeldent skjer på grunn av egoisme eller ondskap. Det er alltid vondt for familien når en datter skal gifte seg. Men når en familie er fattig har de ikke noe annet valg enn å tenke på dowryen som øker med årene, eller alle munnene å mette. Fellesskapet og stabile rammer rundt familien blir sett på som viktigere enn individene.

En brud som nettopp har satt seg i bilen for å bli frakta fra barndomshjemmet sitt til mannens hjem - hjemmet som skal bli hennes eget for resten av livet.

Et eksempel er Klaras venn Durga. Da ho var rundt 16 år gammel hadde familien hennes store økonomiske problemer. Prisene hadde steget mye etter jordskjelvet, og det var vanskelig å finne gode jobber til faren. Derfor bestemte familien til Durga at ho skulle gifte seg. Foreldrene holdt allerede på å planlegge bryllupet til storesøsteren, og ville på den måten spare mange sårt

tiltrengte penger ved å holde én bryllupsfest i stedet for to. Dessuten ville dowryen være lavere nå enn om noen år. *“Jeg var ikke klar for å gifte meg, jeg ville fortsette å gå på skole”*, sier Durga. *“Det var veldig vanskelig for meg”*.

VEIEN UT

Det fine med denne historien er at Durga ikke ble gifta bort i ung alder likevel. Nå er ho 21 år og er fortsatt ikke gift. Grunnen til at ho slapp unna er at ho starta i SAMVAD - et ettårig livsmestringskurs for ungdom organisert av Strømmestiftelsen. I dialoggruppene til SAMVAD kommer unge jenter, daliter, fattige, ungdom som har droppa ut av skolen og generelt alle som kan ha nytte av det, og lærer om egne rettigheter, hvordan tjene egne penger, og hvordan påvirke samfunnet rundt seg. Det ettårige kurset skal forvandle disse marginaliserte gruppene med ungdommer til stolte og selvstendige individer som kan gjøre grunnleggende og langvarige endringer i lokalsamfunnet sitt.

En gjeng stolte SAMVAD-jenter i et Graduate Forum. Når ungdommen er ferdig med det ettårige SAMVAD-kurset kan de fortsette å engasjere seg i grupper som Graduate Forums og Network Groups.

Durga var med på dette programmet for første gang da spørsmålet om giftemål kom opp. Ho prøvde først å snakke med familien sin og overtale dem på egen hånd, men det var vanskelig. Så gikk ho til SAMVAD-gruppa si og snakka med veilederen og venner der. De starta å diskutere og bestemte seg for å dra hjem til familien hennes og hjelpe med å overbevise dem sammen. De opplyste om at ekteskap av barn under 20 år er ulovlig i Nepal, og trua til og med med å gå til politiet. *“Du vet hvordan det er”*, sa Durga *“Det er veldig vanskelig å overbevise noen alene,*

men da alle kom hjem til meg ble det lettere. Familien min slutta å tenke på ekteskapet mitt etter det.”

RINGVIRKNINGENE AV STERK UNGDOM

Durga er ikke den eneste som har blitt redda fra barneekteskap ved hjelp av SAMVAD. I perioden etter korona var det mange barn som skulle giftes vekk på grunn av den veldig vanskelige økonomiske situasjonen som hadde oppstått. Durga og de andre i SAMVAD dro hjem til alle foreldrene og overbeviste dem om å la døtrene være, pekte på konsekvensene, og forhindre mange ekteskap. De hjalp også barn som hadde måttet droppe ut av skolen inn i skolen igjen, samt barn som drev med barnarbeid og barn med vold eller rus i hjemmet. Jo tidligere man kunne ta tak i problemet, jo bedre. Med *Income Generating Support* kunne de hjelpe familier som strevde ekstra økonomisk med å bygge seg stabile og langvarige inntektskilder, før de måtte ty til nødløsninger som barneekteskap og barnarbeid. Det har vist seg som en veldig effektiv måte å kvitte seg med de sosiale problemene skapt av fattigdom.

Klara har møtt mange unge jenter i landsbyen der hun bodde som hadde måttet droppe ut av skolen. De sto i fare for barnarbeid og barneekteskap og var sårbare for vold og utrygge situasjoner. Alle sammen hadde fått gå i SAMVAD, og hadde gjennom det lært hvordan de kunne gjøre situasjonen sin bedre. Mange av dem hadde også fått *Income Generating Support* på 20 000 rupees, som de hadde brukt på å for eksempel kjøpe fire geiter, eller starte kyllingfarm. Da Klara besøkte disse jentene hadde de økt til 12 til 14 geiter, eller de hadde brukt pengene fra kyllingfarmen til å starte fiskeoppdrett. Familiene til jentene hadde blitt løfta ut av fattigdom og inn i middelklassen. Alle jentene hadde kunnet starte på skolen igjen, og var aktive og modige samfunnsborgere.

Bawana (16) måtte droppe ut av skolen på grunn av økonomiske utfordringer i familien. Etter tre år ble ho med i SAMVAD og fikk muligheten til å kjøpe fire geiter med *Income Generating Support* fra Strømmestiftelsen. I dag har ho langt flere geiter, og går på skolen i 10. klasse.

METODEN SOM FUNKER

Altså har jeg sett hvordan fattigdom ikke bare er et problem i seg selv, men fører til større og vanskeligere problemer. Jeg har sett at familier som er ramma av fattigdom har sett seg nødt til å sende fedrene sine på grusomme arbeidsplasser for å forsørge familien, eller gifte vekk døtrene sine for tidlig, eller få barna sine til å jobbe istedenfor å gå på skole. Jeg har sett hvor vondt det er for de involverte, og de langvarige konsekvensene. Men jeg har også sett veier ut av dette.

Jeg har sett det så mange ganger, hvordan det å gi kunnskap og økt selvtillit til ungdommer kan forandre så mye. Hvordan ungdom med viten om egne og andres rettigheter kommer sammen og forandrer holdningene til hele landsbyer. Også holdningene til foreldre og besteforeldre. Hvordan de finner nye løsninger ut av fattigdommen. Femten, sekstenåringer som løfter familiene sine inn i økonomisk stabilitet, ikke ved barnearbeid eller å bli gifta vekk, men ved å gi foreldrene sine gode forslag og kunnskap om stabile inntektsmetoder. Dette gjør at ringvirkningene av fattigdommen forsvinner. Strømmestiftelsen bekjemper fattigdom ved å gi kunnskap, selvtillit og litt økonomisk støtte til ungdommene i lokalsamfunnene, delegerer makta si, og la de unge skape forandring. Jeg har sett at det er en metode som funker.

KILDER

FN-Sambandet Statistikk. (2023). *Nepal*. FN-Sambandet.
<https://www.fn.no/Statistikk?country=187#group-by-letter>

Nepal Embassy. (2023). *Geography of Nepal*. Embassy of Nepal.
<https://jp.nepalembassy.gov.np/geography-of-nepal/>

Nepal Economic Forum. (2022). *Impediments in the Agriculture Sector of Nepal*. World Bank Data. <https://nepaleconomicforum.org/impediments-in-the-agriculture-sector-of-nepal/>

Onlinekhabar. (2023). *15.1 per cent population below poverty line in Nepal*. Ministry of Finance.
<https://english.onlinekhabar.com/population-below-poverty-line.html>

Strømme Foundation. (2023, 20.06). *Nepal*. Strømmestiftelsen.
<https://strommestiftelsen.no/asia/nepal>

Strømme Foundation. (2023, 20.06). *Sjef i eget liv - SAMVAD*. Strømmestiftelsen.
<https://strommestiftelsen.no/samvad>

Strømme Foundation Nepal. (2020). *A Rapid Situational Analysis of Covid 19 in SF Working Areas*. Strømme Foundation Asia Regional Office.

Strømme Foundation Nepal. (May 2018). *Combating Child Marriage in Nepal*. Strømme Foundation Asia Regional Office.

The World Bank. (2021). *Nepal: Remittances, percent of GDP*. the Global Economy.
https://www.theglobaleconomy.com/Nepal/remittances_percent_GDP/

Samt egne intervjuer tatt i perioden november 2022 til mars 2023.